

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

czwórcrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukarnia i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Londyn, 3. Listopada. — Times zamieszcza telegraficzną wiadomość z Wiednia, według której Anglia, Austria i Turcja ugodziły się na dniu 23. Paźdz., że obsadzenie morza Czarnego, tudzież księstw Naddunajskich ma nadal pozostać.

— Według wiadomości z Nowego Jorku, Walker pobit Kostarikę i jego sprzymierzeńców, chociaż walczył w 1000 przeciw 4000 nieprzyjaciela. Nieprzyjacieli stracił 1100 ludzi. Karpentiera schwytano pod Newburg.

Londyn, 4. Listopada. — Times donosi, że pełnomocnik rosyjski pan Kisselew jutro doręczy cesarowi Napoleonowi własnoręczne pismo swego cesarza.

Paryż, 4. Listopada. — Dzisiejszy Monitor potwierdza wiadomość, że Austriacy tylko jeszcze stoją załoga w Bolonii i Ankonie.

Drezno, 4. Listopada. — W tej chwili wziął ślub małżeński arcyksiążę Karol Ludwik z księżniczką Małgorzatą saską. Z Wiednia przybyli na ślub arcyksiążęta Franciszek Karol i Ferdynand Maksymilian.

Neapol, 28. Paźdz. — Posłowie francuski i angielski opuścili dziś miasto i udają się łodem przez Rzym do Civitavecchii, ztąd odpiłyną na okręcie do Marsylii. W mieście wojsko z wyższego rozkazu ma się na baczności. Jenerał Lanza został zamianowany guarnatorem Gaety.

Rzym, 26. Paźdz. — Rodzina barona Brenier przybyła tu z Neapolu. Jenerał Allonveau de Montreal czyni przygotowania do podróży, spodziewają się przybycia jego następcy jenerała Goyona.

Malta, 22. Paźdz. — Korweta parowa »Swallow« przybyła tu z Ajaccio i przyłączyła się do stojącej tu na kotwicy eskadry angielskiej pod dowództwem admirała Dundasa.

Konstantynopol, 24. Paźdz. — Perski poseł Feruk Khan wiezie dla cesarza Francuzów ozdoby orderu słońca i lwa wartości 100,000 fr., cesarzowej Eugenii perły i klejnoty wartości 70 do 80,000 fr., dla księcia Napoleona pałasz wyłożony drogiemi kamieniami wartości 60,000 fr., oprócz tego pięć orderów, a między temi jeden dla hr. Walewskiego.

Syra, 26. Paźdz. — Miasto Kandia zupełnie zniszczone zostało w skutek trzęsienia ziemi. Kanea bardzo ucierpiała ale nikt nie zginął.

Berlin, 5. Listopada. — Najj. Pan wyjechał do Letzlingen.

Berlin, 5. Listopada. — Najj. Pan raczył udzielić badeńskiemu posłowi radcy stanu bar. Marschall von Bieberstein w Berlinie gwiazdę do orderu orła czerwonego 2. klasy, landratowi powiatu kreuzburgskiego hr. Monts w Jeroltschütz order orła czerwonego 4. klasy, tudzież portierowi Pluskatis w poselskim domu w Monachium powszechną oznakę honorową.

— Preuss. Wochenblatt naznacza skandynawizmowi znakomitą rolę w przyszłej polityce europejskiej. Dziennik ten mówi: Z każdym dniem występuje coraz jawniej niepodobiestwo utrzymania się całego państwa duńskiego. Dwie narodowości, niemal równe co do liczby, nienawidzą się w tem państwie. Gdy zwyciężkie plemie, czując z wrodzonego przeczeczenia nietrwałość obecnego stanu rzeczy, oddaje się niepohamowanej swawoli, tymczasem żywioł niemiecki wygląda chwili zmiany, ponieważ widzi, iż się monarchia duńska w obecnym stanie nie utrzyma. Zasada narodowości rozdzieliła ludność na dwa nieprzyjacielskie obozy, a swobodne formy konstytucyjne, niedopuszczają sprzecznych żywiołów pogodzić za pomocą ojcowskiego rządu. Jednym słowem, cała konstytucya państwa, nowe nastęstwo tronu i protokół londyński, na którym dwie pierwsze instytucje się wspierają, chyżo podążają do tej chwili, w której stanowiąc będą tylko świstek historycznego papieru! Im mniej pozostaje nadziei, aby się całość państwa duńskiego utrzymała według protokołu londyńskiego, tem więcej nabiera siły kierunek w Danii i na skandynawskim półwyspie, który zupełnie jest przeciwnym pierwszym, — a mamy tu na uwysłi skandynawizm. Trzy ludy owe północne, będąc jednego wyznania, jednej mowy, jednych zwyczajów i obyczajów, dopiero od éwierwieku ostatniego zaczęły się zbywać dawnych nienawiści i z do siebie poczuwać gorące sympatie. Z Kopenhagi, miasta najwięcej ukształconego na północy, wyszedł pomysł zbratania się trzech północnych pokoleń. Duńczykowie narażeni na utratę księstw i nieustannę walki wewnętrzne z żywiołem niemieckim, zwrócili oczy na braterskie pokolenia na półwyspie skandynawskim i te wzajem ku nim poczęły okazywać uczucia przychylności. Nie mając nadziei do odzyskania utraconej potęgi na wschodnich pobrzeżach Bałtyku w obec silnej Rosyi, tak Duńczykowie, jakoteż Szwedzi pochwycili idee pobratania się na północy, pierwsi z przeczeczenia, drudzy z dobrej świadomości, z którą się bynajmniej nie

ukrywają tak dalece, że nawet wyraźnie wypowiedzieli unią kalmarską, jako historyczny wzór do nowego sprzymierza i związku..... Głębokie atoli ciemności zasłaniają nam przyszłość. Ale jedna rzecz wydaje się być niewątpliwą, że w wielkim dramacie, na który się zanosi w przesileniu europejskim, odegra szwedzka dynastia i skandynawizm niepoślednią rolę.

Najświeższe wiadomości. — Nord pisze o powodach, dla których zamieszczono w Monitorze notę przeciw prasie angielskiej. Według niego nie tak się gniewają w Paryżu o oszczerstwa osobiste, jako raczej na niepodległą prasę, która zbyt wielki wywiera wpływ na politykę. Czują, że milczenie byłoby lepszem, aniżeli gadulstwo, bo dyplomacya zdradzona przez dobre zawiadomioną prasę, niema pola dla siebie, plany wygadane nieudają się. Zresztą według Norda rząd francuski niepogardza prasą, wszem używa jej zagranicą do swoich celów, nie lubi tylko, kiedy coś objawia, co mu zaszkodzić może.

Natomiast angielska prasa, a mianowicie Times, przyjmują z całą złośliwością ówo napomnienie Monitora. Times zrzuca winę złej rady w tej mierze, na dworzan cesarskich, którzy silą się dobre zamiary cesarza wniwecz obracać. Zarazem piorunuje na Rosyą, iż zburzyła fortece nad Dunajem położone, że obsadziła wyspy Węzowe, że nieopuszcza Bołgradu i t. d., i chepi się i grozi silami Anglii, jakoby krążenie eskadr po morzu mogło teraz zaszkodzić Rosyi rozstrzygnąć sprawę, którą tylko załatwić mogą konferencye paryskie, których się domaga Rosya. Wszystko więc pozostanie w zawieszaniu, aż się cała w vsnuje intryga. Tymczasem wysoka Porta odgrywać musi komedyą, bo w niej przypadła jej także rola. Kto ją prosi do tego się umiżga, widać że się zna na żartach. Prosi Francya, natenczas wzywa Anglią i Austryą o opuszczenie swego terytorii, prosi Anglią i Austryą, to zezwała na pozostanie. Dosyć ukłonić się Turcyi, ona wszystko uczyni, bo nie jej ino-gono czynić nie pozostaje.

Co się tyczy sprawy zundowej, ta wkrótce zostanie rozstrzygnięta wynagrodzeniem Danii za cło zniesione. Według protokołu z dn. 2. Lutego cło pobierane obliczonym będzie w połowie według flag i towarów przewożonych przez Zund. Układ przez wielkie mocarstwa podpisany, będzie później udzielony pomniejszonym do odrębnych układów. Rzeczą atoli samą Danii będzie porozumieć się ze Stanami Zjednoczonymi, które trzymają się innych zasad. Czyli po układach, przewiozą państwa pieniądze na wynagrodzenie dla Danii, czyli też ad calendas graecas wypłatę odłożą, niewiadomo, bo o tym warunku sine qua non zniesienia, nie wspominają dzienniki.

Francya.

Paryż, 1. Listopada. — Potwierdza się, że król neapolitański wyda wkrótce akt łaski. Rząd chce, aby nieco czasu ubiegło między demonstracyą dyplomatyczną zachodu i wojennym przysposobieniem Neapolu. W Neapolu panuje trwoga, bo dowiedziano się, że w Turynie pracują nad powstaniem wyspy Sycylii. Pan Hübner nie doznał tych odznaczeń w Compiegne, co dawniej; podobno dano mu poznać, że występowanie dworu wiedeńskiego nie mało zadziwila. Rząd francuski na życzenie Austrii wszystko uczynił, aby powikłanie stosunków neapolitańskich nie pociągnęły za sobą jakich niemiłych starć, gdy tymczasem dwór wiedeński przez wystąpienie swoje nad Dunajem jest powodem do różnych komplikacyj mogących mieć nader niemiłe skutki. P. Hübner wysłał w tych dniach kuryera do Wiednia, celem złożenia raportu co do pobytu swego w Compiegne. W dyplomatycznych kółkach nie wierzą, aby Austrya co do Księstw Naddunajskich ustąpiła. P. Hübner miał oświadczyć, że Austrya nie dozwoli, aby Rosya usadowiła się stale nad Dunajem i że w tej mierze tem energiczniej wystąpi, że obawiać się należy większego niebezpieczeństwa przez ustąpienie. — Revue Contemporaine występuje po stronie Rosyi i dziwi się, że Austrya odważa się tak długo rozpościerać po Księstwach Naddunajskich i odmawia jej wszelkich praw do dłuższego zajmowania Księstw Naddunajskich.

— Monitor francuski oświadcza, że pan baron Brenier minister pełnomocnik cesarza Francuzów przy dworze sycylijskim udzielił na dniu 21. z. m. rządowi neapolitańskiemu instrukcyje polecające mu, aby zaprzestał wszelkich urzędowych stosunków i opuścił Neapol ze wszystkimi członkami poselstwa. Wraz z tem oświadczeniem Monitor ogłasza akta dyplomatyczne wymienione między obydwojma rządami francuskim i neapolitańskim z powodu okoliczności, które spowodowały rzeczony zerwanie stosunków, aby ocenić można słuszność i stosowność towarzyszące postanowieniu jakie powziął rząd francuski w tej mierze. Noty te są następującej osnowy:

Nr. 1. Hrabia Walewski do barona Brenier w Neapolu.

Paryż 22. Maja 1856.

Panie baronie, miałem zaszczyt donieść panu o słusznych obawach jakie

się okazały w łonie kongresu paryskiego. Sądzę, iż winieniem dzisiaj wrócić jeszcze do tego przedmiotu, aby oznaczyć dokładnie znaczenie i doniosłość tego wypadku, o ile on się tyczy królestwa Obojga Sycylii.

Uważałem pan zapewne, że pełnomocnicy zebrani w Paryżu, okazali się być wszyscy w równym stopniu przejętymi uczuciem uszanowania, które ożywia ich rządy dla niepodległości innych państw i żaden z nich nie miał na myśli wywoływać jakoweś wnieście się lub manifestację, któraby tę niepodległość naruszyć mogła. Rząd Obojga Sycylii nie może zapoznać naszych prawych prawdziwych zamiarów; lecz spodziewamy się; iż uzna razem z nami, że reprezentanci wielkich mocarstw europejskich zawierając pokój, nie mogli pozostać obojętnymi w obec pewnych sytuacji, które ich zdaniem mogły zniechęcić ich dzieło w przyszłości mniej więcej bliskiej. Było to jedyne pole, na którym stawając, kongres bardzo naturalnie posunąć się musiał do rozbioru przyczyn, które utrzymują we Włoszech stan rzeczy, zbyt ważny, aby go pominąć można.

Utrzymanie porządku na półwyspie włoskim, jest jednym z warunków istotnych dla trwałości pokoju; interesem jest przeto, a nawet powinnością wszystkich mocarstwłożyć starania i żadnych usiłowań nie szczędzić, aby zapobiedz wszelkim zaburzeniom w tej części Europy. Pod tym względem, wszyscy pełnomocnicy byli w zgodzie. Lecz jakim sposobem dopiąć tego celu? Oczywiście nie wypada używać ku temu środków, których niedostateczność codziennie fakta dowodzą.

Systemat na ścieśnianiu (*compression*) oparty, pociąga za sobą kroki surowe, do których wtedy tylko uciekać się wypada, gdy takowych konieczność nie cierpiąca zwłoki wymaga; inaczej kroki takowe miasto przywrócić spokojność i zaufanie, wywołują nowe niebezpieczeństwa i dostarczają propagandzie rewolucyjnej nowych żywiołów. Owóż dla tego rząd neapolitański myśli się zdaniem naszym, w wyborze środków przeznaczonych do utrzymania spokojności w swych krajach i wydaje nam się, że jest konieczną rzeczą, aby się zatrzymał w fałszywym kierunku, w którym postępuje. Sądzimy, iż zbyt ciężkim byłoby wskazywać mu środki stosowne do dopięcia celu, które zapewne sam zastósować zamierza; znajdzie on sam bez wątpienia, czy to w amnestyi mądrze obmyślanej i lojalnie wykonanej, czy też w reformie administracyi sądowej, sposoby zastósowane do potrzeb, na których wskazaniu się ograniczamy.

Mamy przekonanie, że obecne położenie rzeczy w Neapolu jako i w Sycylii jest prawdziwym niebezpieczeństwem dla spokojności we Włoszech, i że to niebezpieczeństwo zagrażające pokojowi europejskiemu, musiało koniecznie zwrócić uwagę rządu cesarskiego; w każdym razie wkładało ono na nas obowiązek obudzenia troskliwości Europy i przezorności państw bezpośrednio zainteresowanych w powstrzymaniu oplakanych ewentualności. Dopelniliśmy tego obowiązku biorąc w tym przedmiocie inicjatywę w łonie kongresu; dopelniamy go również odwołując się do ducha zachowawczego samego rządu sycylijskiego, który złożyłby świadectwo o swych dobrych zamiarach, gdyby nas zawiadomił o rozporządzeniach jakie uczynić za stosowne uznał.

Jak pan widzisz, powody jakie nas zniewalają do tego kroku, którego wykonanie zostaje ci powierzone i z którego się wywiążesz wspólnie z ministrem królowej W. Brytanii, są jak najskusniejsze; powody te zaczerpnięte są w interesie zbiorowym wszystkich państw europejskich, i dla tego zdaje nam się, iż upoważnieni jesteśmy do mniemania, że zdecydować się w Neapolu, aby wziąć takowe za przedmiot do prawdziwej rozważki. Gdyby naszych przestroż uwzględnić nie chciano, wystawionoby się na nadwężenie uczuć jakich rząd cesarski składał zawsze dowody dworowi neapolitańskiemu, i na wywołanie tem samem oziębłości którejby żałować przyszło.

Zechcesz panie baronie odczytać tę depeszę ministrowi spraw zagranicznych J. K. Sycylijskiej Mości, i zostawić mu takową w kopii.

Przyjm proszę itd. (podp.) Walewski.

Nr. 2. Komandor Carafa do margrabiego Antoniniego w Paryżu. (Tłumaczenie.)

Neapol, 30. Czerwca 1856.

Panie margrabio!

Przez depeszę moją z 7. b. m. Nr. 278, zawiadomiony pan zostałeś o treści komunikacyi jaką mi uczynił poseł francuski, który równocześnie udzielił mi, odczytawszy mi ją wprzód, kopią depeszy, jaką w tym przedmiocie od rządu swego odebrał.

Przekonasz się pan z kopii dokumentu francuskiego, którą w załączeniu tu przesyłać użyteczną zdaje mi rzeczą, że rząd cesarski chciał określić, z zastosowaniem do państw J. K. Mości, znaczenie i doniosłość obaw jakie się ukazały w łonie konferencyj odbytych w celu ułożenia pokoju, i w których wszyscy pełnomocnicy okazali się przejęci w równym stopniu uczuciami uszanowania jakie ożywiają ich rządy dla niepodległości innych państw.

Hr. Walewski oświadczając, iż nie można poddać w wątpliwość prawdziwych zamiarów Francyi względem Neapolu, osądził, iż powinnością jest jego, w interesie zachowania pokoju, przedstawić konieczność uprzedzenia powrotu wszelkich zaburzeń we Włoszech; co zaś nie może być otrzymanem inaczej, jak tylko przez użycie środków administracyjnych wewnętrznych, uznanych za stosowne do oddalenia niebezpieczeństw, na jakie naraża systemat surowości, któryby dostarczył nowych żywiołów przyjaznych propagandzie rewolucyjnej zwiększając niezadowolnienie.

Rząd francuski działając w kierunku przeciwnym zasadzie szanowanej przez wszystkie mocarstwa, sądzi iż ma obowiązek przedstawienia, że nasza administracya wewnętrzna winna uleść odmianom, które wskazywać zbyt ciężką mu się wydaje rzeczą; a jednakowoż nie omieszkał on oznaczyć jakiego rodzaju mają być te zmiany, które uznał za stosowne do utrzymania pokoju, do rządu królewskiego należy.

Nie można pojąć, jak rząd cesarski, który utrzymuje, iż o położeniu krajów królewskich dobrze jest zawiadomiony, usprawiedliwić może wnieście się, którego przypuścić niepodobna, w sprawy nasze, koniecznością reform niecierpiącą zwłoki, w braku których ma przekonanie, że stan rzeczy obecny w Neapolu i w Sycylii ważnym jest niebezpieczeństwem dla spokojności we Włoszech.

Żaden rząd nie ma prawa mieszać się w administracyę wewnętrzną innego państwa, a zwłaszcza co do wymiaru sprawiedliwości.

Sposób wymarzony ku utrzymaniu pokoju, powściągnięciu i uprzedzeniu ruchów rewolucyjnych, jest właśnie ten, który sprowadza rewolucyę. A gdyby jaki nieporządek publiczny mógł się zdarzyć, bądź tutaj, bądź w Sycylii, wywołałoby go właśnie użycie takiego środka; wywołałoby go, drażniąc uczucia rewolucyjne, nie tylko w państwach króla, ale nadto w całym Włoszech, owa protekcyja niewczesna udzielona głównym przyjacielom.

Król, pan nasz, udzielał po wszystkie czasy swęj najwzwyższęj łaskawości, wielkiej liczbie swych poddanych winnych lub obłąkanych, zamieniając ich kary lub przywołując z wygnania, a serce jego wspaniałomyślne wielkiego doznaje zmartwienia, widząc, że największa liczba ludzi tego rodzaju poprawić się nieda, do tego stopnia, że jeżeli dostojny pan nasz mógł dawniej świadczyć łaski, to teraz wbrew swęj własnej woli, zmuszony jest w interesie dobra publicznego łask więcej niewyświadczać, z powodu niepokojów wywołanych we Włoszech, i z powodu źle obrachowanych przedstawień niektórych rządów, w czem nieprzyjaciele porządku widzą dla siebie opiekę.

Jeżeli najdoskonalsza spokojność istnieje dziś w państwach króla, gdzie rewolucyja znalazła zawsze w poświęceniu ludów dla swego monarchy i w sprężystości rządu najsilniejszą zaporę w swych usiłowaniach aby nieporządek sprowadzić, również pewną jest rzeczą, że malkontenci nieomieszkaliby kuścić się o udanie swych zuchwałych zamiarów, aby urzeczywistnić szalone nadzieje powzięte w celu pogrążenia na nowo kraju w nieład i kłeski.

Rząd królewski, który unika skrupularności wszelkiego mieszanja się w sprawy innych państw, sądzi iż jest jedynym sądzią potrzeb królestwa w celu zapewnienia pokoju, który zakłóconym nie będzie, jeżeli ludzie źle zamiary mający, pozbawieni wszelkiej podpory, powstrzymani zostaną przez prawa i siłę rządu; i tym tylko sposobem oddalić będzie można nowe zaburzenia mogące naruszyć spokojność we Włoszech, a serce dobrodliwe króla naszego pana, znajdzie wówczas sposobność i okazyją świadczenia swęj łaski zwyczajnej.

Jesteś pan upoważniony panie margrabio do odczytania tęg depeszy hrabiemu Walewskiemu, i zostawienia mu takowej w kopii, jako odpowiedź na rreconą komunikacyę.

(podpisano) Carafa.

Nr. 3. Komandor Carafa do bar. Brenier w Neapolu.

(Tłumaczone.)

Sprawozdania uadeszłe z Paryża i Wiednia, doniosły J. K. Mości, dostojnemu monarsze podpisanego ministra spraw zagranicznych, o niemilem wrażeniu, jakie na rząd cesarski i rząd N. cesarza Francuzów wywarła odpowiedź rządu O. Sycylii na noty wręczone w Neapolu ze strony rządów francuskiego i angielskiego przez kawalera Temple i bar. Brenier posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego N. cesarza Napoleona — odpowiedź przesłana margrabiemu Antoninemu, którą tenże miał rozkaz zakomunikować J. E. hr. Walewskiemu, jak również księciu Carini i lordowi Clarendonowi. W depeszy z 30. Czerwca r. b., niemiano myśli zarzucać rządowi francuskiemu dążności nieodpowiednich gwarancyom, jakie tenże w tyłu okolicznościach dawał Europie, a jeżeli rząd cesarski w rreconęj depeszy dostrzegł podobnego zarzutu, przychodzi nam nad tem szczerze ubolewać.

Rząd francuski równie jak neapolitański i każdy inny, nie lubi rewolucyi i w tęg mierze zgoda jest zupełną jakkolwiek różnić się możnaco do środków zapobieżenia im.

Rząd królewski widział w radach dawanych przez Francyę i natchnionych pieczołowitością o pokój enropejski, mogący być narażonym zamieszkami we Włoszech: nowy dowód współuczucia jakie zapewne cesarz Napoleon okazać chciał królowi neapolitańskiemu; lecz co do skuteczności i pory przedsięwzięć się mających środków, aby osiągnąć spokojność kraju, żądanie nie było zapewne zbyt ciężnem, aby wybór w tem i zastósowanie zależało od króla, sędzięgo najniepodleglejszego i najświadomszego warunków rządu, jakie przystoją jago królestwu; nie może być przeto pod tym względem różnicy opinii, gdyż mocarstwa same ogłosiły tęg zasadę.

Nie potrzeba tu nadmienian rzy tęg sposobności, że królestwo neapolitańskie pierwsze przywrócić u siebie spokojność po smutnych przed laty wypadkach bez zewnętrznej pomocy i jedynie samodzielnością królewskiego rządu.

Należy się wdzięczność za przyjacielskie rady, lecz przyjaciele sami pojąć powinni, że nie można bez wyboruastósowywać w kraju wszystkiego, co innemu krajowi przystoi. Wypada micć ufnosć w mądrości króla, który lepiej niż ktokolwiek znać może czas, okoliczność i właściwą porę, a rząd cesarski nigdy zapewne nie przestał mieć przekonania, że swoboda w działaniu jest nieodzowną koniecznością.

Rząd O. Sycylii pragnie gorąco zatrzeć wszelkie nie mile wrażenia, w umyśle cesarskiego rządu odpowiedzią zakomunikowaną przez margrabiego Antoniniego.

Pragnie on (rząd) jak najsilniej nie tylko zachować z rządem Najj. cesarza ja uajserdeczniejsze, szczerze porozumienie, lecz nadto coraz ściślej spajać węzły przyjaźni istniejącej szczęśliwie pomiędzy obu panującymi, którzy w zupełnej tylko zgodzie wspólnie dążyć mogą do szlachetnego celu utrzymania porządku i spokojności w swych krajach, pielęgnując ciągle jak najprzyjaźniejsze stosunki we wszystkim co wzajemnie dotyczyć może tego przedmiotu.

Podpisany korzysta i t. d.

(pod.) Carafa.

Neapol, dnia 26. Sierpnia.

Nr. 4. Hr. Walewski do bar. Brenier w Neapolu.

Paryż 10. Października 1856.

Panie Baronie! Rząd cesarski z przykrością spostrzega, że rząd O. Sycylii nie zdaje się sklonić do zmiany swego postępowania i zadośćuczynienia objawionym mu przez nas życzeniom.

Nie będę powtarzał powodów, jakie rząd J. C. Mci zniewoliły do przedsięwzięcia kroków, których cel wyłuszczoney jest w depeszy mojęj z dn. 21. Maja r. b. Zdaje mi się, że niema ani jednego pomiędzy gabinetami europejskimi, któryby nie pochwalił lojalności i przezorności rad, jakich udzielaliśmy Napoleonowi. Nie ma ani jednego, coby nie wiedział, że pod tym względem nie powodowało nami żadne nieprzyjazne uczucie, lecz żeśmy działali jedynie w wzniosłej myśli konserwatywizmu i ogólnego interesu, w myśli, która zaiste nie mieściła w sobie nic ubliżającego dla rządu, do któregośmy się udawali.

Rząd cesarski ubolewa panie baronie, że jego chęci nie były zrozumiane i że odpowiedź gabinetu neapolitańskiego tchnęła równie w formie jak w treści swój, uczuciem, którego nie chcą oceniać, które jednakże nie przypada do miary usposobień, jakie nas skłoniły do tego kroku.

Pochlebialiśmy sobie, że przeciąg czasu ubiegły od daty dla naszej noty złagodzi pierwsze wrażenia rządu O. Sycylii i że rząd ten rozmysłem do słuszniejszego ocenienia naszych uczuć przywieziony, sam przez się uzna potrzebę zwrócenia się na drogę, którą własny jego interes i dobro jego ludu więcej jeszcze niż nasze rady wskazywać mu powinny.

Oczekiwanie nasze zostało zawiedzione. Prawda, że p. komandor Carafa przesłał panu pod d. 26. Sierpnia nową notę w wyrazach więcej pojednawczych lecz w rzeczy samej nie jest ona bardziej niż pierwsza zadawalniająca. W obec sytuacji, którejbyśmy szczerze uniknąć pragnęli, rząd cesarski wspólnie z rządem w Brytanii osądził, iż nie wypada mu dopóki sytuacja ta nie ulegnie zmianie, zachwycać na tej samej stopie jak dawniej, stosunki swe z rządem C. Sycylii.

Zechcesz przeto panie baronie po odebraniu niniejszej depeszy zebrać się do opuszczenia Neapolu z całym swoim poselstwem. Poselstwo angielskie otrzymuje same instrukcje. Konsulowi JCMości powierzysz pan archiwa poselstwa.

Ażby jednakże zapewnić ewentualnie skuteczną opiekę poddanym francuskim zamieszkującym w królestwie O. Sycylii, eskadra francuska stać będzie w Tulonie, gdzie dochodzić ją mogą rozkazy, w razie gdyby wypadało powierzyć jej następstwo opieki urzędowej nad naszymi ziomkami. Aby być w pogotowiu na każdą podobną ewentualność, dowódca tej eskadry odbierze instrukcje wysyłania od czasu do czasu jednego statku będącego pod jego rozkazami do portów neapolitańskich i sycylijskich, a kapitan statku tego porozumiewać się będzie z naszymi konsulami. Ku temu samemu celowi rząd w Brytanii utrzymywać będzie eskadrę w porcie maltańskim.

Zechcesz panie baronie, odczytać tę depeszę i wręczyć jej odpis p. komandorowi Carafa.

Przyjm itd. (podp.) Walewski.

Anglia.

Londyn, 31. Paźdz. — Ze względu na obecne postępowanie Rosyi co do dopełnienia warunków układu paryskiego, pisze Times: Renoma, w jakiej Rosya zostawała, przeszła w ostatnich czterech latach przez trzy rozmaite stadya. Z początku wystąpiła ona jako w stopniu wysokim mądre i zastraszające mocarstwo, które równie gwałtem, chytrością i bojaźnią przejmowało słabszego, mocniejszego oszłumiało mając w oku pewien cel, w obec którego każda inna myśl i każdy inny wzgląd podrzędne zajmuje stanowisko. Wojna wybuchła i pokazała charakter rosyjski pod szczytnym i wzniosłymi wpływami. Na miejsce żądzy zaborczej wystąpiła miłość ojczyzny, na miejsce napadania na obce terytoryum, obrona zagrody domowej i nie bez wzniosłego podziwu widzieliśmy, jak lud wielki walczy w rozpacz w obroniedomu prawie niezwykłymi trudnościami, jakich namnożyła niewłaściwa jego organizacja, i jako przez podziwu godne usiłowania i ofiary zdołała zastąpić brak środków pomocniczych, które zawsze umiejętność i sztuka pokoju podają sztuce wojennej. Teraz wstąpiła Rosya w trzecie, zupełnie nowe stanowisko rozwoju. Widzieliśmy się ona być zniewoloną, ustąpić, bo środki jej przewozowe wyczerpnęły się, bo wojska jej marniały na pochodach bez końca, bo środki pomocnicze zgromadzone przez nią na zniszczenie nieprzyjaciela barbarzyńskiego okazały się niedostateczne przeciw nieprzyjaźni narodów lepiej zorganizowanych i w wyższym stopniu cywilizowanych. Duch barbarzyństwa wystąpił przeciw duchowi cywilizacji i musiał spuścić wzrok swój przed nią zawstydzony. Zdawało się, że Rosya zniesie z godnością stratę, której się nie ma potrzeby wstydzić, zastosuje się do konieczności, swoją całą myśl zwróci ku sztukom pokoju, zostawiając zwycięzcom bez przeszkody odegrać rolę znamienną na widowni świata. Lecz ci, którzy to przeczuwali, nie znali znać charakteru rządu rosyjskiego. Głęboki dar udawania odgrywa w polityce ludu na pół wschodniego ważną rolę. Gdy Rosya uległa, zdaje się, że jej pierwszą myślą było, aby udawać, że tak istotnie jest. Dokłada wszelkich starań, aby wystąpić przed Europą i światem jako mocarstwo, które po wojnie na równi stoi z innymi państwami, które z nią wojnę prowadziły. W swem troskliwym dążeniu, uniknięcia odnowienia kroków nieprzyjacielskich, namawia sprzymierzonych do odłożenia niektórych pytań aż po zawarcie pokoju. Bez najmniejszego prawa obsadziła ona wyspy Wężowe, i w swych planach przez to tylko pokrzyżowała się, że Turcy stawili naprzeciw niej okupację o wielkich siłach zbrojną. Musiała oddać sprzymierzonym twierdze: Kilec, Ismail i Kars. Sposób, jakim warunków dopełniła, polegał na tem, że fortyfikacje z ziemią zrównała i sprzymierzonym kupy gruzów oddała. Nastawano na Rosyę, aby sprostowała granicę besarabską. Przed przedłożeniem map omyślnie sfalszowanych omyliła całkiem kongres, który w skutek tego zgodził się na granicę nie możliwą i nie mogącą być wyjaśnioną. Czas sześć miesięczny, zawarowany układem, upłynął, i Rosya nie dopełniła dotąd większej części warunków na nią włożonych. Prócz tego wydała dumny i groźny manifest, w którym przestrzega sprzymierzonych, aby odstąpili od starania poprawy położenia Neapolu, a na przypadek gdyby na przedstawienia jej nie miano względu, zastrzega sobie środki następnego działania. I jakby to wszystko nie było jeszcze dosyć, zamierza Rosya teraz, aby miarkę zapelnąć maleńkich demonstracji, nie wzbudzających żadnego niebezpieczeństwa przechwałek, wysłać do Berlina posła, aby użyć raz popelnionej niesprawiedliwości do spełnienia nowej. Ponieważ Rosya niespełniła warunków włożonych na nią mocą układu pokojowego, widzieli się być zniewoleni monarchowie zachodni mimo woli, floty swoje zatrzymać na morzu Czarnem, a ponieważ floty te zostają na morzu Czarnem, zamierza Rosya, która właśnie jest tego przyczyną, wyprosić, jak słychać, pozwolenie od Turcyi, wpłynięcia ze swoją flotą w wody te neutralne. Nie należy atoli przez to sądzić, że Rosya nie uległa w wojnie ostatniej, albo że się znajduje w położeniu podjęcia na nowo walki. Gdyby to jednak było, gdyby wzmiankowane oznaki były prowokacją nieprzyjaciela, który chce podjąć walkę, której nie mógł dotąd sprostować, może ona wzniesie niejaką obawę, ale nigdy nie posłuży nam to na hańbę. Nie atoli nie jest odleglejszem od zamiaru Rosyi, jak druga walka. Wszystkie te czynności albo pozorne manewry, są wymierzone na małe europejskie dwory, którym ma być wpojona wiara, że Rosya jest niezwyciężoną,

i w stanie, bronić ich przeciw własnym poddanym, i dość silną, aby zdołała nadać trwałości ich systemom rządzenia. Rosya biegną jest nieclada w sztuce teatralnej i posunie się, jak tylko być może, najdalej, nie dając sprzymierzonym sposobności, któraby ich mogła w oczach poddanych usprawiedliwić, gdyby rozpoczęli walkę. Żałujemy tylko, że mieliśmy to umiarkowanie, zaniechać walki, gdyśmy osiągnęli zupełne cele nasze, zamiast ją prowadzić dalej, ażby nasza przewaga tak się była ustaliła, żeby nie niemogły pomódz wszelkie przekreślenia prawdy. Nie możemy wierzyć, aby Rosya mimo swęj przebiegłości i bezczelności, odważyła się mogła odgrywać rolę, jaką dziś odgrywa, gdyby nie znachodziła dla siebie otuchy w przymierzu zachodniem. Dalecy jesteśmy, abyśmy mieli przypisywać cesarzowi Francuzów coś innego, jak prawdziwe i uczciwe zachowanie obowiązków przez siebie przyjętych; nie można niestety w równym stopniu powiedzieć to o uczciwości i prawdziwości otaczających go osób. Pomysł zrównania fortec z ziemią, daje się do źródła odwieść, które nie jest czysto-rosyjskiem, i nie możemy się odjąć wierze, że ukryci nieprzyjaciele obu krajów, posiadający w wysokim stopniu zaufanie cesarza, drażnią Rosyę przeciw Anglii w nadziei, że przez to powrócą powagę nieprzyjaciela swego, i że zmniejszą sprzymierzenia. Radzimy tym panom, którzy spekulują tak zręcznie na powolność jednej, jako i na dumę drugiej partyi, aby się mieli na baczności, żeby skutek nie przewyższył ich najświetniejszych oczekiwań. Nie było chwili, w którejby lud angielski mniej był skłonny do pozwolenia naigranawania się ze siebie, i Rosya zniewoloną będzie, jeżeli nie przyjdzie w czas do rozważki, ciężko odkupić zwodniczy blask teraźniejszych demonstracji. Środki nasze pomocnicze nie zmniejszyły się wcale, odwaga nasza nie jest złamaną, i gdy raz zawarłszy jakiś układ, nie możemy zezwolić, aby się z nas naśmiewano, jak z ludu, który nie ma chęci ani siły, doprowadzenia warunków układu tego do swęj mocy obowiązującej. Spodziewamy się, że poprzestaną puszczać się z nami w tak niebezpieczną grę. Niczego więcej nie żądaliśmy, tylko tego co jest słusznem, i jesteśmy gotowi dopiąć tego, czegośmy zażądali. Przed niejakim czasem zniewoleni byliśmy, odczarować narody obce co do stopnia miłości naszej pokoju, i nie jest wcale rzeczą niepodobną, abyśmy nie chcieli być powodowani, powtórzyć lekcya.

Londyn, 1. List. — Dzisiejszy Morning Post zawiera następujące obwieszczenie: Z różnych stron twierdzono, że wysoka Porta reklamowała u naszego rządu przeciw przedłużeniu pobytu floty angielskiej na morzu Czarnem. Możem zapewnić, że żadnego przedstawienia tego rodzaju Turcyi nie zaniósł i powtarzamy, że do zupełnego i prawego załatwienia układu paryskiego nie będzie odwołana flota angielska z Czarnego morza. Punkta o które tu idzie, zawierają, chociaż same przez się zdają się być mało znaczące, całą w sobie zasadę, dla której podjęliśmy ostatnią walkę i którą uznano w układzie paryskim w przypuszczeniu łatwowiornym, że uczciwie dopełnionem będzie we wszystkim.

Galicya.

Piszą nam z Sącza: Od dwóch lat zalatywała nas woń węgla kamiennego w okolicy naszego miasta, myśleliśmy że to krakowski; pokazało się jednak, że nasz rodzimy. W Dąbrowce polskiej między Starym a nowym Sączem ćwierć mili od Dunajca kopał kowal węgiel i robił przy nim. Aż tu od kilku tygodni zatknięto rządowe górnicze godło, i kilku górników z urzędnikiem dyrygującym rozpoczęli ziemie roboty. Kopią z potoka w bok góry pozio: więcej korzystnie. Węgiel dotychczas dobyty mniej kamień, więcej drzewo przypomina. Słój drzewny dokładnie w nim rozpoznać. Jeżeli się powiedzie kopalnia, gotów Sącz odzyskać dawną swą znakomitość handlową, do czego położenie jego, gdyby naumyślnie stworzone. Czas.

Włochy.

Rzym, 23. Paźdz. — Wczoraj telegrafowano tu z Civita Vecchia, że widziano ztamtąd rozmaite wojenne okręty angielskie. Dziś krąży okręt „Duke of Wellington” między Civitą Vecchią a Terraciną. Nikt się nie spodziewał, aby król neapolitański w obec tak widocznego niebezpieczeństwa, wywołanego przez ciągłą jego opozycyę, nareszcie nie miał ustąpić. Rozbrat z mocarstwami zachodniemi staje się coraz widoczniejszym. Na pograniczu neapolitańskim handel całkiem prawie ustał.

Hiszpania.

Madryt, 28. Października. — Wczoraj wieczór o 8½ godz. wieczór przyjmowała królowa Izabella hr. Benckendorfa w osobnej audyencji i pożegnała go. Jeżeli dobrze zostałem pouczonym, tedy mogę zapewnić, że zawarty został alians między Rosyą a Hiszpanią. Treść aliansu niewiadoma dotąd. Mówią, że ciągle reprezentant Rosyi przebywać będzie w Madrycie. Wpływ rosyjski odniósł przewagę nad Anglią i Francją, przebijają się on już wszędzie, nie tylko na dworze, ale występuje otwarcie po pismach urzędowych. Już dawniej z lekka stawał w obronie Neapolu Parlamento, dziś otwarcie występuje La Espana za Neapolem przeciw państwu połączonym. W artykule pewnym rozwodzi się pismo to nad polityką Napoleona III. i kończy je te słowa, dość odznaczające: Szczęściem jest to dla nas, że istnieje kraj, gdzie dobre pomysły, z tej części świata (zachodu) wypędzone znalazły gościnne przyjęcie, bo można się spodziewać, że nie upadną całkiem, i że słabe narody nie będą poniewierane i deptane przez siłę potężniejszych. Cywilizacja uciekła się do Rosyi. Czyliż przyjdziem prosić północ, aby na nas puścił napad kozaków, którzyby nas na nowo ucywilizowali? Wszystko to być może... Królowa, jak słyszę, odstąpiła od zamiaru swego względem pytania desamortyzacji. Prawną jest rzeczą, że urzędnicy po prowincjach otrzymali polecenie odbierania pieniędzy od tych, którym sprzedaż dóbr narodowych potwierdzoną była.

Kronika miejscowa.

Poznań, 5. Listopada. — Rejencya bydgoska zważając, iż w Królestwie Polskiem ustaje epidemia na bydło, przeto wydała rozporządzenie nieco ułatwiające przybywanie osób z Królestwa, jeżeli nie jadą z miejsc, w których panuje epidemia. Inne zakazy, jak handel skórami, bydłem, owcami, świnią, tłuszcem itd. są utrzymane. Na jarmarki w Inowrocławiu, Mogilnie i Gnieźnie wolno sprowadzać bydło.

Leszno, 1. Listopada. — Nasze polowania na polach rydzynskich w tym roku szły jałowo. Nie przybyło na nie tylu, ile w innych. Goniono za zwierzyzną, ścigano się w kniei na nowym świecie na Elwach, Imerwahrach, Ugly

